

Vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella vaikutusten ennakoarviointi tehdään pääsääntöisesti, kun päätös kohdist

- laajaan väestönosaan tai tiettyyn erityisryhmään toiminnan tai palvelurakenteen muutosten valmisteluun
- päätöksellä on välittömiä ja/tai pitkän aikavälin vaikutuksia väestön hyvinvointiin, terveyteen tai turvallisuuteen
- päätös on toiminnallisesti, taloudellisesti tai strategisesti merkittävä kansallisesti tai alueellisesti
- pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksiin ja niihin verrattaviin päätöksiin
- merkittävät tietojärjestelmä- ja tilainvestoinnit tai näihin rinnastettavat vuokra- ja leasingsopimukset (ml. t
- päätöksellä on merkittäviä vaikutuksia hyvinvointialueen henkilöstöön ja/tai sen rekrytointiin

Ennakoarviointia ei tarvita, kun kyse on esimerkiksi jokin seuraavista päätösryhmistä:

- talousarvio- ja taloussuunnitelma
- lakisääteisesti velvoittavat asiat
- tiedoksi merkittävät asiat
- hallinnon sisäisiä järjestelyjä koskevat asiat
- virkaan nimeäminen tai työsopimuksen tekeminen
- yksilöasiat (esim. maksu tai korvaus)
- toiminnan seuranta ja suunnittelu, tutkimusraportit ja vastaavat
- omistaja- ja konserniohjaukseen liittyvät tavanomaiset tilinpäätösevästys- ja nimeämispäätökset
- vastaukset valtuustoaloitteisiin
- oikaisuvaatimukset ja valitusasiat

Asia: valmistelun kohteena oleva asian aihe

Asiasta päättävä taho ja lopullinen päätöksentekijä: esim. lautakunta → valtuusto

Valmistelija/t: valmistelun vastuuhenkilön/henkilöiden nimi, nimike

- vastuuhenkilöys määräytyy hallintosäännön mukaisesti
- lautakuntien valmistelevien asioiden osalta esittelijä päättää ennakkoarvioinnin tekemisestä
- vastuuhenkilö päättää edellä kuvatuilla perusteilla, tehdäänkö vaikutusten ennakkoarvio ja mikä on sen laa

Muut valmisteluun osallistuneet: esim. ketä asiantuntijoita on konsultoitu, järjestetyt asiakasarviointitilaisuudet

Päivämäärä: arvioinnin valmistumispäivämäärä

Nykytilan kuvaus:

Lyhyt kuvaus nykytilasta.

Vaihtoehtojen kuvaus:

Jos valmisteltavalla asialla vaihtoehtoja, niiden arviointi taulukon mukaisesti. Vaihtoehdot kuvataan alle ja tarv

* jos valmisteltavalla asialla on useampia vaihtoehtoja, taulukkoon voidaan lisätä sarakkeita tarpeen mukaan

Vaihtoehto 1: päätöksen tekoon valmisteltava asia

Vaihtoehto 2: 'kuvaus', jne.

Käytä taulukossa seuraavia merkkejä:

(--) merkittävä / pitkäaikainen kielteinen vaikutus

(-) vähäinen / lyhytaikainen kielteinen vaikutus

(0) neutraali, ei vaikutusta

(+) vähäinen / lyhytaikainen myönteinen vaikutus

(++) merkittävä / pitkäaikainen myönteinen vaikutus

(±) vaikutus voi olla hyvä ja / huono

Jos vaikutus on kuvattavissa sanallisesti, niin kirjoita se em. merkin yhteyteen.

Esim. Asiakasmaksujen nostaminen:

Nykytila: (maksut pidetään ennallaan)

- menetetään potentiaalinen tuottojen lisäys (arvio euromäärästä)

+ estetään pienituloisten tai paljon palveluja käyttävien maksurasituksen nousu

Arviointi tehdään soveltaen lomaketta niiden asiayhteyksien osalta, jotka päätökseen liittyvät paitsi hyvinvointialueen strategian toteutumisen osalta, joka arvioidaan kaikkien tehtävien arviointien osana.

Lisätietoja lomakkeesta:

Hallintojohtaja Ilkka Naukkarinen

ilkka.naukkarinen@siunsote.fi

Puh. 013 330 4503

tuu

uteen

hallintosäännön edellyttämät tarveselvitykset)

ijuuus sekä vastaa ennakkoarvion toteuttamisesta.

det

vittaessa myös seuraavan sivun lomakkeeseen.

ENNAKKOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI			
Päätettävä asia:	Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2026 lukien		
Asiasta päättävä taho:	Aluevaltuusto		
Vastuuvalmistelijat:	Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilén (1.1.2026 terveyspalvelujen toimialuejohtaja)		
Muut valmisteluun osallistujat:			
Arvioinnin valmistuspäivämäärä:	20.11.2025		
Vaihtoehto 2, kuvaus			
NÄKÖKULMA VAIKUTUSTEN ARVIOINNILLE (sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä)	NYKYTILA ++ / + / 0 / - / --	VAIHTOEHTO 1 - esitetyt korotukset ++ / + / 0 / - / --	VAIHTOEHTO 2 ++ / + / 0 / - / --
Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen strategian toteutuminen (tarkentaminen tarvittaessa), arvioidaan aina jos päädytään tekemään ennakko vaikutusten arviointi Hyvinvointialueen strategia			
Arvot		ei vaikutusta	
Toimintamme tarkoitus (visio)		- voi heikentää hieman vision toteutumista mm. hoitoon hakeutumisen kynnystä nostamalla.	
Toimintamme päämäärä (missio)		ei vaikutusta	
Strategisten tavoitteet		+ strategisten tavoitteiden täyttymisen osalta asiakasmaksujen korotus auttaa hyvinvointialueen talouden kestävyyden varmistamisessa, joka puolestaan auttaa osaltaan mahdollistamaan alueen palvelutarpeen mukaista palvelutason säilymistä rahoitusta korjaamalla.	
Ihminen / asukas / asiakas / potilas arvioidaan / ei arvioida			
Hyvinvointi, terveys ja terveyserot			
Onko päätöksen kohteena jokin tietty ihmisryhmä? Onko ryhmän sisällä jokin alaryhmä, jonka hyvinvointiin vaikutukset erityisesti kohdistuvat?	Asiakasmaksulaissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa mainitut väestöryhmät.	Asiakasmaksulaissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa mainitut väestöryhmät.	
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo			
Miten vaikutukset kohdistuvat eri väestöryhmiin? mm. sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, kieliryhmä jne.	Maksut kohdentuvat yhdenvertaisesti kaikkiin, keneltä maksut voidaan periä. Tarvittaessa maksuista voidaan myöntää huojennuksia.	Maksut kohdentuvat yhdenvertaisesti kaikkiin, keneltä maksut voidaan periä. Tarvittaessa maksuista voidaan myöntää huojennuksia.	
Osallisuus, yhteisöllisyys ja vaikuttamismahdollisuudet	ei vaikutusta	ei vaikutusta	
Turvallisuus (mm. arjen turvallisuus, digitaalinen turvallisuus, tietoturva)	ei vaikutusta	ei vaikutusta	
Työllisyys ja toimeentulo	Asiakasmaksulain ja asiakasmaksuasetuksen mukaan henkilöllä on mahdollisuus huojennuksiin maksuissa.	- Asiakasmaksulain ja asiakasmaksuasetuksen mukaan henkilöllä on mahdollisuus huojennuksiin maksuissa. Verraten nykytilaan, suuremmat asiakasmaksut voivat vaikuttaa aiempaa useamman taloustilannetta heikentävästi, joka voi lisätä tarvetta tehdä huojentamispäätöksiä ja/tai muita toimia, joilla taloudellinen toimeentulo turvataan.	
Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä digitaalinen esteettömyys		- Palvelujen saatavuus yksilölle voi heikentyä, jos korkeiden asiakasmaksujen vuoksi ei uskalleta ottaa vastaan tarjottua hoitoa esh:ssa suhteellisesti suuremman asiakasmaksukorotuksen seurauksena.	
Liikkuminen ja liikunta (esim. minkälaisia vaikutuksia päätöksellä on asukkaiden liikkumiseen ja kulkutavan valintaan tai liikuntaa järjestävien toimijoiden toimintaedellytyksiin)	ei vaikutusta	ei vaikutusta	
Organisaatio ja henkilöstö arvioidaan / ei arvioida			
Muutokset johtamisjärjestelmään sekä toimivalta- ja vastuunjakomuutokset organisaatiossa		ei vaikutusta	
Organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat		ei vaikutusta	
Henkilöstön määrä, asema ja osallisuus (esim. työtehtävien muutokset?)		ei vaikutusta	
Henkilöstön työkyky, hyvinvointi, turvallisuus, osaaminen (esim. koulutustarpeet) ja yhdenvertaisuus		ei vaikutusta	
Organisaation raportointi-, viestintä-, tiedottamis- ja selvitysvelvoitteet sekä kielelliset velvollisuudet		- raportointi- ja viestintätarve voi lisääntyä nykytilaan verraten asiakasmaksujen korottamisen myötä mm. oikaisujen ja huojennusten tekemisen kasvun myötä.	
Kumppanuudet arvioidaan / ei arvioida			

Kunnat		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Viranomaiset		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Järjestöt		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Tytäryritykset		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Inhouse-yritykset		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Muut yritykset (esim. palvelutuottajat)		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Oppilaitokset		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Seurakunnat		ei vaikutusta nykytilaan verraten	
Muut (mitkä?)			
Ympäristö arvioidaan / ei arvioida			
Ilmasto ja hiilijalanjälki		- Asiakasmaksuihin liittyvien oikaisujen ja huojennuspäätösten lisääntyminen voi lisätä tulostamis- ja postittamistarvetta	
Ihmisten elinolot (fyysinen elinympäristö, asuinolot)		ei vaikutusta	
Ympäristön terveellisyys / hyvinvointivaikutukset, viihtyisyys ja turvallisuus, virkistyskäyttö		- Verraten nykytilaan, alueen asukkaiden turvallisuuden kokemus ja asukasviihtyvyys alueella voi heikentyä nousevien asiakasmaksujen vuoksi.	
Maaperä, vesistöt, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus		ei vaikutusta	
Maisema, kunta- tai kaupunkikuva ja kulttuuriperintö		ei vaikutusta	
Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne		ei vaikutusta	
Jätteiden määrä, jätehuolto		ei vaikutusta	
Varautuminen ja huoltovarmuus		ei vaikutusta	

Talous ja elinvoima		arvioidaan / ei arvioida	
Vaikutus hyvinvointialueen talouteen ja sen kestävyYTEEN		+	Asiakasmaksujen korotukset parantavat hyvinvointialueen taloutta ja kestävyYTEttä.
Vaikutus eri väestöryhmien taloudelliseen asemaan		-	Paljon palveluita käyttävien ja niitä tarvitsevien taloudellinen tilanne voi heikentyä nykytilanteeseen verraten korkeampien asiakasmaksujen vuoksi. Asiakasmaksukaton euromäärän noustessa vähän palveluja käyttävillä maksurasitus voi nousta, jos tulot eivät kasva samassa suhteessa kuin maksukatto. Maksukatto suojaa kuitenkin maksurasitukselta siten, että maksukaton täyttymisen jälkeen sitä kerryttävät palvelut ovat maksuttomia (pl. lyhytaikainen laitoshoito, josta peritään alempi maksu kuin ennen maksukaton täyttymistä).
Yritysten toimintamahdollisuudet ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus			ei vaikutusta
Alueen elinvoima (mm. vetovoima, houkuttelevuus, imago, pitovoima, muuttoliike, asuinrakenteen monipuolisuus)		-	Vähäinen kielteinen vaikutus, koska myös muilla hyvinvointialueilla joudutaan tn. Perimään lain ja asetuksen mukaiset enimmäismaksut.
Tuottavuus (tuotos/panossuhde) Mitä panostuksella saadaan aikaan?		+	Asiakasmaksutuottojen kasvu riittää kompensimaan aiheutuvia haittoja ja mm. lisääntyneen työmäärän muutoksen.
Palvelutuotannon ja elinkeinorakenteen muutos			ei vaikutusta
Vammaiset (jos tarpeen tehdä tarkempi arviointi vammaisten näkökulmasta)		arvioidaan / ei arvioida	
Vaikutukset palvelujen saatavuuteen		-	Yksilöllisesti palveluita voidaan käyttää vähemmän korkeampien hintojen vuoksi, vaikka organisaation tarjoamat palvelut säilyisivät.
Vaikutukset yksilölliseen palvelutarpeeseen			ei vaikutusta
Vaikutukset vammaisten taloudelliseen asemaan		-	Paljon palveluita käyttävien ja niitä tarvitsevien taloudellinen tilanne voi heikentyä nykytilanteeseen verraten korkeampien asiakasmaksujen vuoksi.
Vanhukset (jos tarpeen tehdä tarkempi arviointi vanhusien näkökulmasta)		arvioidaan / ei arvioida	
Vaikutukset palvelujen saatavuuteen		-	Yksilöllisesti palveluita voidaan käyttää vähemmän korkeampien hintojen vuoksi, vaikka organisaation tarjoamat palvelut säilyisivät.
Vaikutukset yksilölliseen palvelutarpeeseen			ei vaikutusta
Vaikutukset vanhusien taloudelliseen asemaan		-	Paljon palveluita käyttävien ja niitä tarvitsevien taloudellinen tilanne voi heikentyä nykytilanteeseen verraten korkeampien asiakasmaksujen vuoksi.
Lapset ja nuoret		arvioidaan / ei arvioida	
Vaikutukset palvelujen saatavuuteen		-	Yksilöllisesti palveluita voidaan käyttää vähemmän korkeampien hintojen vuoksi, vaikka organisaation tarjoamat palvelut säilyisivät.
Vaikutukset yksilölliseen palvelutarpeeseen			ei vaikutusta
Vaikutukset vanhusien taloudelliseen asemaan		-	Paljon palveluita käyttävien ja niitä tarvitsevien taloudellinen tilanne voi heikentyä nykytilanteeseen verraten korkeampien asiakasmaksujen vuoksi.
Tehdään laajempi lapsivaikutusten arviointi			Ei
Tarvitaanko asiasta lausuntoja		tarpeeton poistetaan	

Hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen lautakunnalta	Ei	Ei	
Tulevaisuuslautakunnalta	Ei	Ei	
Turvallisuuden ja varautumisen lautakunnalta	Ei	Ei	
Lapsi- ja perheasianneuvostolta	Kyllä	kyllä – lausunto liitetään valmisteluaineistoon	
Vammaisneuvostolta	Kyllä	kyllä – lausunto liitetään valmisteluaineistoon	
Vanhusneuvostolta	Kyllä	kyllä – lausunto liitetään valmisteluaineistoon	
Nuorisovaltuusto	Kyllä	kyllä – lausunto liitetään valmisteluaineistoon	
Muulta taholta tai toimitielimeltä	Ei	Ei	

Erikseen arvioitavat asiat			
Liittykö asiaan hankinta	Ei	Ei	
Edellyttääkö asia investointia tai investointiin rinnastettavaa vuokra- tai leasing sopimusta	Ei	Ei	
Asiasta tehty erillinen tarveselvitys	Ei	Ei	
Tarvitaanko erillinen riskien arviointi	Ei	Ei	
Johtopäätökset (lyhyt yhteenveto)			
Asiakasmaksujen korotukset asiakasmaksulain ja asiakasmaksuasetuksen mukaisiin enimmäismääriin ovat hyvinvointialueen talouden kannalta positiivisia vaikutuksiltaan. Sen sijaan kaikissa väestöryhmissä palveluita paljon käyttävien (mutta alle vuosikaton jäävillä) maksujen aikaansaama vaikutus taloustilanteeseen on kielteinen. Samoin kielteistä vaikutusta voi tulla henkilöstölle työmäärän kasvun osalta mm. oikaisujen ja huojentamispäätösten lisääntymisen myötä. Tällä voi olla marginaalista kielteistä vaikutusta organisaation hiilijalanjälkeen. Lausunto lautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä tarvitaan hallintosäännön mukaisesti.			
Päätösten vaikutusten seurannasta päättäminen			